

A tengerlépő cipő

(in: Kocsisné Szirmai Fóris Mária:
Felsőtiszai népmesék, Alföldi Magvető, 1956)

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény asszony. Annak olyan vásárra járó ember volt az ura, hol keresett, hol nem, de a kislányuknak mindig hozott valamit. Egyszer, mikor éppen indult már a vásárra, megkérdezte a kislányát:

– Mit hozzak neked, drága szép violám?

Az gondolkozott, gondolkozott egy kicsit, aztán rávágta:

– Tengerlépő cipőt hozzon, édesapám.

– No jól van – mondta a szegény ember –, ezt nehéz lesz hozni, de megpróbálkozom.

El is indult. Hát amint megy, mendegél, megéhezik, és leül egy nagy fa alá, egy forrás mellett, hogy eszik valamit a tarisznyájából. Kivesz a tarisznyából egy kis kenyeret, vereshagymát, meg volt még három szem szilvája. De csak kivette meg visszatette, hogy majd holnap eszi meg. Hát amint evvel a tezés-veszéssel jóllakott, és be akarja kötni a tarisznyáját, látja, hogy egy icipici ember kilép a forrás vizéből, odaáll elébe, és megszólal:

– Hallod-e, szegény ember, beteg a kislányom, szilvát kíván, de én nem tudok adni neki, nem volna neked három szem? Jótett helyébe jót várj!

– Nesze, itt van éppen három szem szilva, vidd el a kislányodnak, aztán legyen jobban tőle! Nem is gondolkozott, hanem adta szívesen, mert olyan jószívű ember volt. Másnap a vásárja nagyon jól sikerült. Indulna is hazafele, de eszébe jut a kislánya, aki tengerlépő cipőt kíván. Körüljárta a vásárt, de sehol nem hallott olyat kiabálni. Mikor meg odament valamelyik sátorhoz, aztán kérte, kikacagták. A végén még meg is akarták verni, hogy biztosan lopni akar valamit, azért kér tengerlépő cipőt. Nohát, már nem tudott mit tenni, hazaindult. Újra, leült annál a forrásnál, amelyiknél reggel evett-ivott. Hát amint ott leült, látja, hogy a kis ember egy szép skatulyát hoz, s azt mondja:

– Ki ne bontsd hazáig, otthon meg add oda a lányodnak!

Hej, de erősen kíváncsi volt az ember! Mikor evett-ivott, csak kibontotta a cipőt, merthogy a tengerlépő volt a skatulyában. Halljatok csudát, a cipő csak kiugrott a skatulyából, felugrott az ember lábára, és azt kérdezte:

– No, kedves gazdám, hova menjünk?

A szegény ember rávágta:

– A Holdra.

Megszorítja a cipő az ember lábát, és azt mondja:

– Én oda nem viszlek, máshova akarj menni.

– Hát akkor vigyél el a falumba, a torony tetejébe.

– No, te is bolond vagy – mondja a cipő –, ennél jobb helyet is kitalálhattál volna. Én elviszlek a torony tetejére, de jól megfogóddz, le ne ess!

Abban a percben ott volt a falujában, a torony tetején. De ijedtében mindkét cipő leesett a lábáról. Hát ahogy haj a kondás kifelé, meglátja, hogy a torony tövében van egy pár gyönyörű cipő. “No – gondolja –, ilyent csak a papkisasszony hord, elviszem hozzá, biztosan megveszi.” De annak olyan nagy volt a lába, hogy még a kettőbe se ment bele az egyik. Mit csináljon most evvel a szép cipővel? – tűnődik a kis kondásfiú. Akkor veszi észre, hogy a szegény ember szinte halálra váltan ott kapaszkodik a torony tetejében. Fel is kiáltott neki:

– Szorítsa jól, Jóska bátyám, a végét, mindjárt hívom a baktert meg a tűzoltót! Hogy könnyebben szaladjon, letette a cipőt. A faluban fut a hír, mint a tűz. A szegény asszony meghallotta, hogy mi történt, karjába kapta a kislányt, aztán ő is futott a templom felé. Amikor odaért, letette a kislányt a padra, ő meg odaállt a torony alá, hogy biztassa az urát, le ne essen már, mert hisz addig is nehezen éltek, de ha ő leesik, még nehezebben fognak élni. Hát míg az asszony ott nézett fel az ura felé, a kislány meglátta a cipőt, és felhúzta a lábára. Az meg megszólalt menten:

– Mit parancsolsz, kedves kis gazdasszonyom?

Az meg éppen ránézett az apjára, aki már alig-alig lélegzett a félelemtől.

– Azt akarom, hogy az apámat hozzuk le, vegyük magunkhoz édesanyámat is, és menjünk az Üveghegy alá! Aztán meglátjuk, mi lesz.

– Ez már beszéd! – mondja a cipő. Alig néztek széjjel a falubeli népek, már nem volt ott a torony tetején a szegény ember, de nem volt ott se a kislányuk, se a felesége, de még a cipő sem, amit a kondás reggel lelt. «Na, ez csuda egy dolog! – gondolta a bírő. – Ha nem tudnám, milyen becsületes ember volt ez a szegény ember, azt hinném, ő lopta el a cipőt.» Hej, pedig ha tudták volna, hol a cipő, lett volna csodálkozás! A szegény ember meg családja az Üveghegy

alatt egy szép kis házat kapott, aztán ott dolgozgattak. Telt-múlt az idő, a kislány növekedett, de akárhogy nőtt is, legkedvesebb játéka a cipő maradt. Hát egyszer megint fel találta húzni, megszólal a cipő:

– Mit parancsolsz, kedves kis gazdám? Hova menjünk?

– Az égbe szeretnék menni! – mondja a lány.

– Az nem jó hely, onnan nem jöhetsz vissza, kíváncsoz inkább a paradicsomba vagy a tündérek közé vagy az óriásokhoz vagy a boszorkányhoz, csak éppen az égbe ne vágyj még!

– Na jó – mondja a lány -, akkor menjünk a böjti boszorkányhoz!

– Jól van – mondja a cipő -, csak nagyon vigyázz, amit a boszorkány mond, mindent visszafelé csinálj, mert így is keserves lesz kiszabadulnod, de ha nem fogadod meg a szavam, sose szabadulsz ki onnan. Bizony szegény lány még egyet se sóhajtott, már ott állott a vén böjti boszorkány előtt. Hej, de csúnya volt! Az orra mellét verte, és olyan csúnya hangja volt, hogy a lány félelmében majd meghalt.

– Na, ha már itt vagy, fogd ezt a korsót, aztán merítsd tele a kútról! – mondja a lánynak, avval a kezébe nyom egy csúnya, piszkos, rossz korsót. A lány meg erősen a földhöz vágta. Hej, halljatok csodát! Annyi varangyos béka lett belőle, ahány cserépdarabra tört. Aztán hirtelen elbújtak a földbe.

– Na, ha te ilyen mérges, vagy, akkor menj is haza úgy, ahogy tudsz, de nekem nem kellesz! – mondja a boszorkány a lánynak. Az meg fogta magát, leült a küszöbre. Elkezd körülötte repkedni hat szép fehér galamb. Ette a méreg a boszorkányt, de nem tudott mit tenni. A lány meg kiforgatta a tarisznyáját, kivette a kenyerét, aztán abból csipegetett a galamboknak. Azok meg leszálltak a vállára, kezére, onnan ettek. Dühében a boszorkány majd megpukkadt már. Azt mondta a lánynak, azonnal menjen onnan. Az meg fogta magát, benyitott a szobába. Hát amint benyitott, látott ott megkötözve egy szépséges szép legényt. Az meg könnyögött neki, oldja meg a kötelet, és adjon ez ital vizet neki. De már a boszorkány is ott volt, ráparancsolt a leányra:

– Azonnal kösd meg a legényt vastagabb kötéllel, és vigyél ki minden enni-valót a szobából!

De a lány mindennek a fordítottját csinálta, feloldotta a kötelet, vizet adott a fiatalembernek, az megerősödött, felkapta a kardját, összeaprította a boszorkányt. Akkor elmondta, hogy ő elvarázslott királyfi, az a hat fehér galamb pedig az ő hat leánytestvére. A lány nagyon boldog volt, hogy megszabadította őket a varázslat alól, de megmondta, hogy mindent a tengerlépő cipőnek

köszönhetnek. A királyfi szerette volna elvinni a lányt az apjához, az Üveghegy királyához. De hát hogy menjenek? Azt mondja a lány:

– Halljátok-e, nekem van egy pár cipőm, az hozott ide, az elvisz oda is, de én előbb a szüleimet akarom látni.

– Hát jól van – mondja a királyfi –, menjünk arra!

Így aztán legelőször elmentek az öregekhez. Ott a cipő elmondta, hogy mindent a szegény ember jó szívének köszönhetnek, mert ha az a szilvát nem adja a törpének, nincsen tengerlépő cipő. Igaz, hogy nem lett volna annyi baj sem, de nem is volna most olyan boldog a lány, amiért az Üveghegy királyának a fia szereti, és el akarja venni feleségül. De nagyon vigyázzanak, a cipőt soha ne adják senkinek, mert abban a percben megváltozik a szerencsájuk. Így a tengerlépő cipő nagy becsben volt. Mindig a tükör előtt állt. Ha rásütött a nap, ragyogott, este meg világított. Mikor a király meglátta, annyira megkívánta, hogy majdnem baj lett belőle. De a lakodalmon azt mondta a hat királykisasszony: – Annak a cipőnek köszönhetjük, hogy élünk, tehát ne bántsa, apám a cipőt, mert ha valaki másé lesz, mint aki megkívánta egyszer, akkor baj lesz belőle. Így a király lemondott a tengerlépő cipőről, csak azt kérte, vinnék el egyszer őt is oda, ahonnan a lány jött. A lány, most már királyné, azt mondta a cipőnek:

– Menjünk el mindenestül a Kárpátok alá, hadd lássa meg az Üveghegy királya, milyenek a magyarok. El is vitte a cipő őket. Ott olyan nagy ebédet főztek a tiszteletükre, hogy a király is meg a királyné is belebetegedett a sok töltöttkáposzta-evésbe. A fiatal király folyton ette, eszegette a tyúkhúslevest csigával, szinte megizzadt bele. Na e legalább nem kellett a lánynak szégyenkeznie. Haj, de jó is volt otthon lenni! A királynak persze hamarosan menni kellett, így ment vele a felesége is, mindenki.

Jó egy cipő volt az, sógor, bár nekünk is volna egy! Ha itt megunnánk, elmennénk arra, ahol nem fúj a szél, és kolbászból fonják a kerítést.